Бр. 164. У Новом Саду, у среду 25. јулија (7. августа) 1912 Година XLVII.

„Застава“ излази сваки дан двапута осим недеље и празника

Цена је за Угарску, кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље, за један месец 2 круне и 70 потура, а за три месеца 8 круна.

Поједини вечерњи бројеви стају 2 пот.

ЗАСТАВА

За огласе плаћа се 12 потура од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Јована Чавића — Администрација „Заставе“ налази се у кући, где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22

Поједини вечерњи бројеви стају 2 пот.

Лист српске народне радикалне странке (Вечерњи лист). Издање „Рада“, дион. друштва у Руми

Шта је ново?

Спор између Црне Горе и Турске није напредовао, али није ни отклоњен. Турци су убацили у тај спор велики камен, о који може да буде спотицања. Тражили су, да им Црна Гора даде задовољења, и то за 24 сата. Види се из свега, да им то Црна Гора неће учинити.

Турци данас тврде, да су Црногорци прешли границу и отпочели пограничну чарку И да са црногорске стране нису били сељаци, него војници редовне црногорске војске. Турци брзојављају на све стране и то, како је црногорски краљ Никола пре неколико дана казао једном заступнику страних сила ово: — Шта ће те?! Ја морам употребити ову прилику и гурнути моје батаљоне напред.

Са Цетиња јављају друкчије. У свима пограничним сукобима почели су Турци. Сад су опет прешли црногорску границу код „Велике“, али су сузбијени.

Генерал Вукотић стигао је на границу, да ствар изглади, или да се нађе на месту, ако се спор заоштри. Држе, да ће Турска попустити од оних 24 сата, и да неће тражити ни задовољење.

* * *

У Турској су прилике све очајније. Влада и султан хтели су да распусте данашњи сабор. И хтели су акт о томе да прочитаду у скупштини.

Но младотурци, који су у већини, спречили су то. Сабор је изгласао влади неповерење, па се онда одгодио, да га не могу распустити прописаним начином. Тада је влада пред 5 посланика прочитала акт о распусту сабора. Младотурци су хтели лично да се жале султану, но султан их није примио. Тада су послали султану брзојав, а султан није примио ни брзојав.

Младотурци су сад решили, да не признаду распуст сабора. Неће да се упусте у изборе, него ће у Једренима да искупе данашње посланике, па да тамо саборишу. На тај начин би било ускоро два сабора. Но вероватно је, да ће још пре тога доћи између владе и младотурака до борбе и да ће ту оружје решити.

Младотурски посланик Џавид је у последњој седници сабора пребацио влади, да она служи збаченом султану и да влада слуша неколико офисира. Али се младотурски комитет није бојао ни султана Абдул Хамида, па се не боји ни ове владе. (То значи, не боји се ни овог султана Мехмед Решада.) Нису прави бунтовници Арнаути, него влада.

Младотурци су у највећој мери узрујани. Они су збацили султана Хамида и довели данашњег султана, а овај им је окренуо леђа. Нови султан да би се што јаче осигурао, гледао је да задобије за себе своје противнике, а његови пријатељи су му сигурни; држи, они неће моћи радити за оног султана, кога су збацили. — Ово је стара песма, коју су певали сви султани и владари. Зато се толико и говори о њиховој неблагодарности.

Влада се нада, да је уз њу већина официра и војске. Нарочито ако задобије Арнауте. За сад је влада прогласила за Цариград ванредно стање и то за 42 дана.

У овој муци њеној, може бити да је зато изазвала сукоб са Црном Гором, да би сложила све Турке у гомилу, па и Арнауте!

* * *

Арнаути осећају, да су они господари у Турској и захтевају све више. Данас не траже више само автономију. Оно што траже, личи више на самосталност него на автономију, иако иначе говоре, да неће да се цепају од Турске.

Дописник бечке „Нове Слободне Пресе“ говорио је у Приштини са Хасан-бегом, који је најобразованији међу арбанашким вођама. Хасан бег му је казао ово: Ми смо заузели Ђаково, Митровицу, Призрен, Вучитрн, Приштину и то без борбе. Ето нас и овде око вароши 25 хиљада. Кад нам буде требала Пећ, заузећемо и њу. — Ми тражимо автономију од Турске, па би да створимо од Албаније републику. Као Швајцарску. Швајцарска има своје кантоне. ми своје фисофе (племена). Ми знамо, да би испрва било тешкоћа и борбе међу нама. Али нека нас оставе на миру, па ћемо ми свршити сву ствар сами.

Албанија и република?! Али ко се надао да ће бити — Кина република. Само Арнаути увлаче данас у своју државу не само Албанију, него и скоро целу — Стару Србију. А наш српски свет зацело не би волео с Арнаутима да ствара ни монархију, ни републику, па ни — рај.

Добро у злу.

Ако сам човек, и још више, ако сам јунак, ја ћу каменице које ми свет, место хлеба, пружа, којима ме гађа, самлети шаком својом у брашно, и од њега месити хлебове. А само једно ћу: примити на врат јарам, па да му до гроба носим трагове и потомство ходи погурено, да живи у ропству, бојећи се од сваке шупе, не верујући у себе.

То што може да рекне, и да учини, појединац, може још пре да учини народ, кад пође за својим синовима, а прекре и пољује издајице. Он може сваки дар Беча и јерархије да узме у руке, осмотри га са свих страна, па да извјави: Господо, велика и мала, господару, и ви, комесари и комесарчићи, хвала вам на дару! Од њега ћу примити оно што се мени свиди, што умем употребити на своје добро. А све оно, што као српски, као витешки народ не умем да сварим, узмите као да ми нисте ни нудили, јер ја то примити нећу. И кад жива душа каже нећу, кад то рекне и свету и себи, онда те силе нема, која њено *нећу* може изменити у *хоћу*, или у *тако је морало бити*.

Народе српски, и српствашки и слогашки „свршени чин“, последњи ударац црно-жутих цвнаца по нашој српској народној автономији, не може бити свршен чин без твога *хоћу*. Он је само дар који ћеш ти проучати, па што ти се свиди, језгру његову, примити, а љуску разбити и бацити дароваоцу у пакосно лице.

Од тога и црнога и жутог дара, ја ти, народе, предлажем да прихваташ ове користи:

„Лепим препородом“, последњим ударцем по автономији, ми смо излечени од давнашње обмане. Ми автономије нисмо ни имали. Автономија наша није значила право, да у оквиру државних закона будемо своји у школи и цркви, него дужност да самовољу тирана и тиранчића трпимо и да је крстимо: *наша жеља* Једино право, које смо имали у покопаној автономији, било је право да се међу собом тремо око тога, шта је боље за Србе, па да идемо на пресуду измећарима старога душманина, Беча. Ми автономије нисмо имали, и то не би било зло; зло је било у томе, што смо мислили да је имамо. А добар је последњи дар Беча, јер са џелатском одлучношћу објављује добрим Србима: сад автономије немате ни по форми. А Срби треба да одговоре: у добри час, само пазите, ви кројачи из Беча, какву ћете нам одсад нудити, и без истинске самозаконије не прилазите, јер можете натрчати. И права автономија коју ћемо извојевати ми, Срби, коју ће узети Давид победивши Голијата, биће прва корист од бечко калуђерског дара.

А друга корист, чујте ви, сентиментални Срби, ви који се на сваком страшном месту плашљиво осврћете, да видите колико је јато око вас, друга корист је српска народна слога! Јесте ли видели, како се под првим ударцем узбуркала мутноточност, — у којој се некамо тешко било разазнати, — како се издајници, туђа плаћеници одвојише од народа као вода од зејтина. Варали су и варали. Звали се слогаши, звали народњаци; сад је иступио др. Давид Коњовић из редакције „*Слоге*“, а после су на челу листа проклети Срби, који су против њега гласали; опонирали су после истом мунгову, па је опет после, тобоже, иступио из листа писац уводних му чланака, писац од данас, и писац од сутра. Па тек „народњаца“ из „Српства“! Ти су варање радили у вишем стилу, и с више успеха. Из дана у дан су убијали веру народа нашег у Србадију, веру у Светозара Милетића и његову политику, и веру у наш народ, али су за сваку своју кап отрова налазили ма и најпровиднију пилулу, и излазили пред безазлени свет у лављој кожи родољуба. Успели су толико, да им је у листу писао и Марко М. Косић, човек који говори да је у целом свом раду руковођен „жељу освете за сва она понижења, која смо у нашој културној заосталости морали згутнути“. — Успели су, помоћу г. Косића, да у њихову бедном „*Српству*“ пише и г. Ђорђе Грујић, честити и необавештени јавни наш радник. Тај успех њих је опио, постали су дрски, бестидни, јер мисле, гледајући на свет кроз своју редакцијску атмосферу, да у нашем народу има велик број душа за продавање непријатељу. У једном од последњих бројева прештампавају из „*Србобрана*“ вест, да ће се у борби против автономног комесаријата сложити све народне странке, и да ту неће бити места њиховој „народној странци“; прештампавају ту вест без и једне пропратне речи: само што се не хвале таме, што су искључени из народа! Постали су толико дрски, да за свој лист, који служи непријатељу у борби против свих српских светиња, иште од српског народа деонице, и смеју да шаљу у села и градове наше свога уредника, оног богослова, који је своје богословско знање употребио само на то, да о Куену пише, стилом библије, као о неком новом оваплоћењу Исуса. И он ће да дође међу нас, не бојећи се да ће натрчати.

Па ипак, пред нама су дани слоге, у којој неће бити варалачких слогаша, и дани сарадње народних странака, међу којима неће бити издајничких „народњака“. Значи, да је ситуација, створена последњим ударцем по нашем народном телу, постала за наш народ провидна, да ће он кроз њу наћи толико прикриваног непријатеља, погодити га давидовском својом праћком, а поред несретних својих синова, седели они у комесаријатима или у редакцији „*Српства*“, поред њих ће проћи и не приметивши их у њиховој моралној сићушности, јер гломазне своје кораке упућује правцем лепше српске будућности.

У добри час комесаријат и сви комесари, и комесарчићи, свога света, само ако ти, срп-

ски народе, будеш и у новом боју Србин и јунак!

Сомбор. *В. С.*

Доносимо овај чланак једног истакнутог демократе, да се види, какво је мишљење међу демократама о уништењу наше автономије. *Ур.*

Устанак у Арбанији.

„Цетињски Вјесник“ пише: Међу Арбанасима ври. Сад су се побунили Арбанаси и у оним крајевима, где је мир владао. Нарочито се силно комешање осећа у крајевима у близини црногорске границе. Кастрати ст се дигли и непрестано пуца топ и пушка. Одјеци топова равлежу се и до саме Подгорице. Топови пуцају са кастратског Хума у правцу Ђафкипе. Резултат борбе још није познат. Међу Арбанасима опажа се велики покрет и узрујаност.

Измирење Србије и Црне Горе.

„Келети Ертешите“ добива из Београда извештај, да је талијански посланик Скити премештен са Цетиња у Београд да изравна несугласице између београдског и цетињског двора јер за то сада има изгледа. Краљ Никола се досада противио томе, али сада и он жели, да се изравнају несугласице.

Кога су частили и гостили у Србији?

Кад су хрватски ђаци пролетос били у Београду, било је међу њима и разних пратилаца, који су имали дужност да потврде разне подвале. У Јукићевој парници види се то најбоље. Правник Винко Смолчић тврди, да се приликом уласка хрватских ђака у Београд викало: Живили Хрвати! Доле Аустрија! У Србији су, вели он, непријатељски расположени према Аустрији и теже за јединством Хрвата и Срба Сви кругови говоре о спајању Босне и Херцеговине, Хрватске, Славоније и Далмације у једну државу под жезлом престолонаследника Александра. Србијанци не могу никако прежалити анексију Босне и Херцеговине и говоре, да ће отуда истерати Аустрију, јер сад имају топове, што у време анексије нису имали, а у Крагујевцу имају творницу оружја, какве Аустрија нема Смолчић вели, да је чуо, како ће изгледати будући рат. Аустро Угарска мораће послати око 500 хиљада момака на границу Русије, Италије и Црне Горе, а са остатком ће Србија лако свршити. Још Смолчић тврди, да су неки хрватски ђаци пљескали, кад се о томе говорило. Крагујевачки градски начелник рекао је, да треба наћи неколико људи и послати их да по Босни и Херцеговини подижу устанак У Смедереву после говора градског начелника узвикнуо је неки Хрват: Доле ћелави Фрањо! Правник Јосиф Торбар чуо је у Београду узвике: „Живио југословенски краљ Петар!“ Свуда је опазио непријатељско расположење против Аустро-Угарске. Он мисли, да је у Србији јако раширена југословенска идеја и да се тамо баве мишљу, како би се створила југословенска држава, којој би био Пијемонт Србија. Правник Милан Бадовинац тврди, да је при соколској вежби у Београду један официр, пуеобучен у одело обичног војника, декламовао, те у декламацији изразио жалост, што су топови стигли после анексије Декламовао је стојећи поред топа песму „Завера тобџије“ од Војислава Илића млађег. Пуцало се из топова, а циљало се по команди: „Она кула у Земуну“ Ђенерал Живковић рекао је у војној академији: „Нити пијем, нити пушим само да могу дуже живети и бацити неколико метака у Аустрију“. И сведок Леон Цираки потврђује горње наводе и да се при пуцању топова дао циљ: Аустроугарски град Земун.

Као што се види, Србијанци су гостили и частили разне денунцијанте.

Судар железничких возова.

Као што смо већ јавили, ноћу из међу понедељника и уторника, око ½2 после поноћи сударила се под Суботицом два теретна железничка воза, управо натрчао је теретни воз бр. 965 на теретни воз бр. 953, који је ишао пред првим. Оба теретна воза пошла су из Наађфења, прво бр. 953, а доцније бр. 965. Требали су се размимоићи на суботичкој станици, али је воз бр. 965 ишао брже и под Суботицом је стигао први воз, те пуном снагом ударио у стражња кола првога воза. Локомотива стражњег воза је уз силан тресак измрвила двоје стражњих кола предњег воза, затим се под силним притиском дигла у вис, а по томе се поред шина зарила у земљу дубоко пола метра. Остала кола читавог воза искочила су такође са шина и уз силно крхање нагомилала се на локомотиву. Шине се покидале. Предњи воз стишао је даље, са троје, четворо оштећених задњих кола, а кола стражњег воза скоро се сва измрвила. Потпуно је искрхано 20 до 25 кола, а оштећено је око 20 кола Страдала је и многа марва, што је била у колима теретног воза бр. 965. Пропала је даље многа храна, угаљ, зејтин и друга роба. Штета је велика. Људских жрвата нема. Влаковођа теретног воза бр. 965 тешко је изгрван, приликом судара избачен је на долму, али ће остати. Ложач и остало особље тога воза чудним случајем остали су неповређени. Стражар на последњим колима теретног воза, који је ишао напред, такође је врло чудним случајем прошао доста олако. Кад се десио судар, он је одбачен горе на брзојавне жице, одатле је пао натраг на кола, а затим на земљу. Ту је одмах скочио на ноге и уклонио се. Озлеђен је само по нози. — Услед тог догађаја јако је отежан промет на тој линији. Путници морају да пешице обилазе место, где се догодио судар, те прелазе у други воз. Услед тога се и брзи возови закашњавају по сат, два. На склањању рушевина и оправљању шина ради се живо, али ће требати неколико дана да се све доведе у ред.

Је ли измишљотина?

„Србобран“ је добио брзојавни извештај од г. Раде Врховца, да је измишљотина вест „Заставе“, да се он примио чланства у комесаријатској управи наше автономије. Међутим ми смо јуче донели исправку г. Раде Врховца, у којој признаје, да је на понуду патријархову гледе чланства одговорио, *да може и треба да буде члан у комесаријатској управи.* Што се тиче Буте и Зеремског, они су доскора били чланови самосталне странке, па су с њоме радили и гласали и приликом избора заступника за последњу архидијецезалну скупштину.

Тајанствени догађај.

Пре неколико дана нађена је обешена у селу Сушћепану чобанка Видосава Тодоровић, родом из Црне Горе. Нашли су је обешену о једној маслини, рекли да је самоубијство и укопали је. „Цетињски Вјесник“ тврди да је Видосава била мирна, кротка и задовољна и није имала никаквог повода да себи одузима живот, те преовлађује мишљење, да је убијена, а неки знаци ту сумњу и појачавају Није искључено, да се накнадио одреди комисија кад није одмах то учињено.

Рукоположење за свештеника.

Данас је у овдашњој саборној цркви произведен за ђакона Ђорђе Лазић, изабрани и потврђени парох у Товаришеву. Сутра ће бити произведен за јереја, а у недељу 29. о. м. заузеће место пароха у Товаришеву. Надамо се, да ће својим радом оправдати поклоњено му поверење.

Време.

По извештају будимпештанске метеоролошке станице очекује се променљиво време, на многим местима киша и бура.

Кратке вести.

— У Берлину је услед оскудице у свињама толико поскупило свињско месо, као никада још до сада. Прошле суботе продавано је 100 фунти за 82, 83, па и 84 марке.

— У суботичким виноградима нађен је мртав неки Паја Панчић. Испоставило се, да га је убила силна ракија.

Брзојави „Застави“.

Стигли 7. августа.

Сукоб на црногорско-турској граници.

Београд. Овамо је стигла вест, да се на црногорско-турској граници од јутрос бије крвав бој.

Покољ хришћана.

Скопље. У Кочану је турска војска извршила покољ међу хришћанима. Убијено преко 100 а рањено преко 300 хришћана. То је освета због бомбе, коју су бацили бугарски четници

Убијен српски четник.

Скопље. У гостиварском селу Чајла убијен српски четник Трпко Јовановић.

Радост међу Арнаутима.

Солун. Ибрахим паша објавио Арнаутима, да је сабор распуштен. Међу Арнаутима је велика радост, па су изјавили захвалност султану, великом везиру и сенату.

Бој са разбојником у Мароку.

Мазаган. Злочинац Канд Тријахи бегајући испред француских чета склонио се у кући једног шпањолског Јевреја. Војска и полиција опколили кућу, те пуцањем и бомбама разорили. Седам Јевреја погинуло а Тријахи је утекао. Французи нису имали губитака.

Измишљена вест.

Београд. Није истина, да је Пашић имао мисију. да омогући пут краља Петра у Беч.

Одговорни уредник
Мита Клицин.

Са житне пијаце у Б-Пешти.

У трговини са готовом робом биле су ове цене: пшеница потиска К 23·10 — 23·75, бачка и банатска К 23·45 — 24·25, раж К 18·30—18·80, јечам за пићу К 17·80 до 18·20, зоб К 18·20—22·20, кукуруз К 18·60 до 18·62. У трговини на рок прављени су овакви закључци: пшеница за октобар К 22·88, за април К 23·54, раж за октобар К 18·62, зоб за октобар К 19·22, кукуруз за август К 18·06, за септембар К 17·96, за мај К 14·98 репица за август К 35—35·20.

ЗА СВОЈУ
КРОЈАЧКУ РАДЊУ
потребујем 3 ПОМОЋНИКА, који у радњу ступити могу одмах. **Стеван Станковић** Сасанин. Земун. 1230 1—3

Пре 10 дана отишао ми је син **Лука Коларевић**, 15 година стар, на славу у Бешеново, и од оно доба нестало га је незнано где. С тога позивам и молим, све политичне власти, као и све добре људе, да ако што о њему сазнаду да ми јаве, на чему им у напред благодарим
Нићифор Коларевић отац.
1226 Врдник (Срем). 1-1

Своју **опанчарску радњу** која постоји већ 35 година на главном месту, са много муштерија продајем из слободне руке.
Н. Станковић
1157 3-3 **Земун.**

БАНКАРСКА
комисионарска радња
набавља зајмове на амортизацију и хипотеку под најповољнијим условима **од 10—65 год. по најумеренијој камати,** *брзо и тачно.* **Провизија се плаћа кад се зајам спроведе.**
Имадем на ПРОДАЈУ више хиљада јутара **прве класе** земље у Банату и Босној на отплату.
Посредује разне продаје и купове поседа и кућа. Обавештаје даје уз приложену пошт. марку од 20 пот. за одговор. 452 58—104
Светозар М. Косовац.
Нови Сад.

СВОЈ ТЕЉЕП
који постоји у Новом Саду на Темеринском друму бр. 33. 1 јутро велики засађен са виноградом и воћем са лепо уређеном КУЋОМ Продајем из слободне руке одмах. За цену и услове :-: ваља упитати у истој кући. :-:
1223 2—3

У Госпођинци издаје се једна
ШПЕЦЕРАЈСКА РАДЊА
са кућом под ЗАКУП, која постоји 20 год. на врло лепом месту. За услове ваља се обратити на госп:
Саву Владисављевића
1219 **у Госпођинци.** 2—3

МЕДА
Требам више вагона меда, ко имаде **на продају** нека ми изволи ставити цену најнижу.
Владимир Ракић
1182 2-3 Budapest V Tükör utcza 2.

!! НА ПРОДАЈУ !!
КУЋА која постоји **у Земуну,**
Орачка улица бр. 52., згодна за сваки посао; плац излази на две улице и могу се зидати на њему две куће. ПРОДАЈЕ СЕ ВРЛО ЈЕФТИНО!!
Извешће даје 1138 3-3
ВАСА РАДИНОВИЋ — ситничар, **Земун,** Тошин бунар улица бр. 34.

ВРШАЋА ГАРНИТУРА
6 коњских снага јака у врло добром стању. — ПРОДАЈЕ СЕ ОДМАХ.
За цену упитати: 1199 3—3
МЛАДЕНА СТАНИМИРОВОГ
Чуруг (Бачка).

СПОСОБАН
БАШТОВАН
може добити место стално са добром платом одмах код **Владимира Ивкова,** у Стапару (Бачка). 1149 3—3

Електрична штампарија дра Св. Милетића у Новом Саду.